

VENSTREFLØJENS HISTORIE

# KONSE- KVENSERNE AF VENSTRE- FLØJENS POLITIK

Af Bent Blüdnikow

**Forfatteren peger på vigtigheden af at diskutere konsekvenserne af venstrefløjens politik og handlinger i 1970erne og 1980erne.**

**U**ndskyld at jeg tillader mig at brase ind i dette blads spalter og blande mig i debatten om venstrefløjen i 1970erne og 1980erne. Når jeg er så ydmyg, så skyldes det, at man ved at læse bladets løbende debat kunne få det indtryk, at det er det arbejdende museum for venstrefløjens aldrende koryfæer, der her har oprettet en chat-side om det store projekts visionære fiaskoer. Og selv om jeg ikke tilhører højrefløjen, så har jeg så få aktier investeret i venstrefløjen, at jeg egentlig føler mig temmelig fremmed.

En række af debattørerne har imidlertid været så venlig at nævne mit navn adskillige gange i deres gennemgang af debatten om perioden, så jeg føler alligevel en vis berettigelse til at fungere som intellektuel gate-crasher. Så vidt jeg har fornemmet disse debatter, så har det at gøre med en ordstrid om det socialistiske-kommunistiske projekts succes og navnlig mangel på samme. Det jeg finder interessant er i højere grad de almen-menneskelige vurderinger, man kan slutte sig til. Og jeg skal i det følgende forsøge ganske kort at redegøre for, hvad jeg mener er væsentlige årsager til at fastholde debatten om excesserne.

Inden da tillad mig lidt grubleri og forundring over det evige brokkeri over debatten. Man besværer sig over, at der kræves "bodsgang", debatten beskrives som "skinger", og kritikerne af venstrefløjen, altså sådanne forfærdelige typer som Bent Jensen og mig, er gennem årene blevet beskrevet med henrivende udtryk som: McCarthyister, reaktionære røvhuller, højrefløjens ideologer, intellektuelle fribyttere og meget, meget andet. Det er egentligt sjovt nok, for når man debatterer fascismen eller nazismen er der aldrig nogen, der protesterer mod de historiske debatter og forsøget på at lære noget af fortiden. Og komikken får en ekstra tand, fordi der vitterlig aldrig er nogen, der har krævet bodsgang, anger, offentlig lynchning eller lignende. Hvor kommer så al denne vrede og fornærmelse over debatten fra? Jeg har et bud, hvis nogen vil høre det. De revolutionære fra 1970erne og

1980erne identificerede sig med den rene idealisme i de betydningsfulde ungdomsår. De kunne aldrig slippe følelsen af, at de repræsenterede alt, hvad der var godt og progressivt (for nu at bruge dette forfærdelige ord). Når der nu rejses en debat om deres idealisme og hensigter føler de sig ikke blot politisk angrebet, men hele deres ungdomsidentifikation med det rene og gode synes at blive kritiseret. Derfor har vi løbende fået disse utrolige vrede reaktioner på en samtidshistorisk debat, der ikke adskiller sig en tøddel fra historiske debatter om fascismen, nazismen og andre utopiske ideologier.

Men lad mig gå til mine korte årsager til at fastholde denne debat:

1. Fra slutningen af 1960erne skete en undsigelse af demokratiet og en vis forherligelse af totalitære regimer. Der var selvfølgelig store forskelle og nuancer alt efter hvilke venstrefløjsgropper, vi taler om. I SF syntes man, at Nordkorea og Jugoslavien bare var fine og beundringsværdige steder. I DKP var det hovedsageligt Sovjetunionen og DDR, man forskønnede. Kina-romantikken deltes af mange grupperinger af varierende styrke, men ikke mindst blandt intellektuelle var der en idyllisering af maoismen. Nu var problemet, at de forfærdelige forhold i totalitære regimer havde man kendt i mange år. Under truslen fra fascismen og nazismen i 1930erne og 1940erne var det forståeligt, at folk alligevel tilsluttede sig utopier om kommunismens og socialismens herligheder. Og i 1950erne var det atter forståeligt, at kommunismens kamp mod nazismen og fascismen og de økonomiske kriser i 1930erne, gjorde de kommunistiske utopier tiltrækkende. Men når vi kommer op på den anden side af 1960erne er denne fascination stadig mere uforståelig og irrationel. Nu var der jo ikke en fascisme eller nazisme, der kunne fungere som ideologisk modpol, og på trods af alle demokratiets utilstrækkeligheder var der jo ikke tale om stærkt ubehagelige tilstande i den vestlige verden – selv om visse ideologer forsøgte at fremstille borgerlige og

socialdemokratiske lande som fascistiske. Derfor melder spørgsmålet sig, hvordan vi kan forklare de totalitære ideologiers og regimers tiltrækning i en tid, hvor vi levede under demokratiske forhold.

2. Det er en forunderlig side af sagen, at netop blandt intellektuelle og ikke mindst på universiteterne var denne fascination udtalt. Jeg selv studerede historie ved Københavns Universitet og blandt yngre lærere og studenter var der en bred enighed om, at den kommende revolution, der ville bane vejen til det proletariske diktatur, var uundgåelig. Der var selvfølgelig også en del demokratiske lærere, men de holdt en forbløffende lav profil. Derfor rejser det for mig at se et hovedspørgsmål om, hvorfor denne utopiske ønsketænkning netop ramte intellektuelle og akademiske kredse så stærkt. Netop på universitetet og bl.a. på historiestudiet skulle man ved hjælp af kritisk tekstlæsning og tænkning jo netop vaccineres mod forførelser, og alligevel blev det bl.a. her, at den politiske påvirkning blev så stærk og endte i gold marxistisk fortolkning af historiens drivkræfter i forskellige underholdende variationer.

3. Der er til stadighed en debat om konsekvenser af handlinger i dette smørhul af et land. I debatten om besættelsestiden har man ofte hørt det argument, at vi slap utroligt heldigt gennem besættelsen, og at vi jo ikke skadede nogen. Først i de senere år er det med stadig større styrke blevet fremhævet, at den danske politik havde konsekvenser for andre mennesker. Det kunne være allierede flyvere, der blev skudt ned over dansk område, fordi danskerne havde bygget radar til tyskerne. Det kunne være tyske jøder, der på grund af vor politik overfor tyskerne, afvistes eller deporteredes ud af landet og endda i nogen tilfælde tilbage til Tyskland. Man kan fortsætte disse eksempler på, at selv i dette lille land, der hygger sig i smug, har holdninger konsekvenser.

Jeg er ofte i debatten om 1970erne og 1980erne stødt på den holdning, at hele det

kommunistiske udtræk og den revolutionære, voldelige retorik blot var flommestak, som ingen tog sig af og som intet betød. Og at det jo i øvrigt ikke havde nogen konsekvenser. Så pyt. Jeg er stærkt uenig med denne vurdering, og jeg mener, at debatten om excesserne netop skal vise en opvoksende ungdom, at holdninger faktisk havde betydning og konsekvenser. Selvfølgelig ikke så alvorlige konsekvenser som i 1940'erne, men dog alligevel konsekvenser. Lad mig pege på et par eksempler:

a. De venstreintellektuelle svigtede dissidenterne i kommunistiske lande. Vi ved ikke, om flere kunne være blevet reddet. Men hvis en enig vestlig opinion var gået ind for at redde dissidenter, havde det måske haft en virkning. Men da den vestlige opinion var splittet, kunne man ikke samle en enig demokratisk bevægelse.

b. De venstreintellektuelle var med til at styrke de totalitære regimers selvtillid, fordi de i de offentlige medier vakte disse regimers tro på, at de vestlige demokratier var svage og splittede. I Danmark slog denne effekt vel mest igennem under fodnote-politikken, hvor Sovjetunionen kunne tro, at dansk udenrigspolitik støttede sovjetiske synspunkter. Et andet eksempel er den udbredte pro-maoistiske tendens i Europa, der kun kunne ødelægge enhver mulighed for at rejse en enig vestlig kritik af det maoistiske regimes handlinger.

c. De venstreintellektuelle fordømte en generation af unge mennesker, der voksede op med forkvaklede ideer om demokratiet overfor totalitære regimer, og ikke fik at vide, at kampen mod totalitarismen var afgørende for vor egen frihed. Afstemningen blandt gymnasielærere i 1970'erne plejede at vise massivt flertal for VS, så fulgte SF og kun et lille mindretal stemte socialdemokratisk. Tænk hvor mange unge mennesker, der i 1980'erne måtte henslæbe deres gymnasietid med forkvaklede samfundsfagstimer med gamle VS'ere, der misinformerede dem om Danmark og verden. Den svenske forfatter og tidligere vicestatsminister Per Ahlmark, der mere end nogen anden har forsøgt at åbne disse debatter, skrev således: "I titusinder af unge menne-

sker er vokset op uden at fatte den totalitære stats grundlæggende egenskaber. Et par generationer har fået at vide at kinesere, arabere og cubanere ikke har behov for de friheder, der har været indlysende for et overvældende flertal af danskere og svenskere. Men er angsten mindre for en kineser når geværet presses mod hans eller hendes baghovedet end når en europæer rammes af samme rædsel?"

d. Der var i 1970'erne og 1980'erne en voksende radikaliserings af sproget i voldelig retning. Man talte om den voldelige revolution og man viste kæmpende mennesker med våben i hånden. I praksis allierede man sig også med yderliggående grupper, der ville den voldelige revolution. I Mellemøsten var det typisk PFLP, der endnu i 1970'ernes første del var en marxistisk terror-gruppe, der bl.a. gik efter at ramme civile, herunder også jøder i Europa, der intet havde med Mellemøsten at gøre. For PFLPs marxistiske verdensbillede skulle kampen foregå mod et zionistisk verdenskomplot, som jøder var en del af. De danske venstrefløjspartier dyrkede i 1970'erne næsten udelukkende PFLP, og ikke mindst VSs Internationale udvalg overtog gruppens ideologi. Denne ideologi var voldelig og overtog en række klassiske antisemitiske anskuelser. Det samme verdenssyn, som gjorde den zionistiske komplot til en hovedfjende, blev også centralt for Blekingegade-gruppen. Gruppen allierede sig med PFLP og udspionerede den jødiske menighed i København. For denne spionage modtog gruppen en dom under den såkaldte milde spion-paragraf.

I debatterne om 1970'erne og 1980'erne møder jeg ofte det argument, at Blekingegadebanden skam var en undtagelse og intet siger om venstrefløjen på den tid. Jeg kan kun henviser til, at gruppen delvist delte ideologi med andre grupper på venstrefløjen. Og intet jo kommer ud af det blå.

Rent faktisk var der en reel fare for jøder i Danmark i 1970'erne og 1980'erne, og det viste sig også ved en række angreb på jødisk ejendom. Ingen siger, at disse angreb blev forøvet af venstrefløjs-aktivister, men med den voldsretorik, der anvendtes, legede man med ilden.

Debatten om besættelsestiden viste, at yngre generationer, født et godt stykke tid efter krigen, rejste nye, indsigtsfulde spørgsmål. Jeg tror, at det vil gå på præcis samme måde med denne debat om venstrefløjens. Endnu er de gamle opinionsmagere i stand til at fastholde deres helt egen idylliserede version af deres egen ageren, men en ny generation af historikere presser på – befriet for den gamle generations politiske bindinger og følelsesmæssige barrierer. Det er også afgørende for en frugtbar diskussion, at den nye generation af histo-

rikere ikke betragter de gamle revolutionære som kammerater i et fælles projekt og kritikerne som reaktionære røvhuller, men med distance kan vurdere sagen. Der er håb for fremtiden, og tillad mig så at undskylde for denne utidige indtrængen, der muligvis har spoleret den halvgode stemning.

Bent Blüdnikow  
Berlingske Tidende  
Pilestræde 34  
tlf: 33 75 75 75